

OVERHEIDSGARANTIES (€ MRD)

Depositogarantieregeling	486,0
Nationale hypotheekgarantie	99,5
Garantieregeling banken	48,9
ABN Amro hypotheek	32,8
Alt-A-hypotheek ING	19,0
Exportkredietverzekeringen	17,6
Regeling kernongevallen	14,0
EIB en Wereldbank	13,0
IMF	9,9
Overige regelingen	> 10
Totaal	750

Bron: DNB, miljoenennota 2009

zijn ING met 11 miljard euro en SNS Reaal met 5,4 miljard euro. Vorige week kondigde verzekeraar Achmea nog aan om 2,2 miljard euro op te halen onder de garantieregeling. Voor de systeembanken als Fortis/ABN en ING maakt het extra risico voor de overheid weinig uit, in de praktijk wordt het faillissementsrisico toch al gedekt.

LEASEPLAN EN NIBC GROOTVERBRUIKERS

Maar dit geldt niet voor Leaseplan, dat na Fortis en ING de grootste afnemer is van de regeling. Begin vorig jaar was er nog enige politieke ophef over of een leasebedrijf met een bankvergunning 1,6 miljard euro aan overheidsgaranties mocht krijgen, maar inmiddels is dat bedrag onopgemerkt opgelopen tot liefst 6,6 miljard euro. Daarmee garandeert de belastingbetaler indirect de waarde van 1,4 miljoen leaseauto's en sponsort hij Volkswagen, 50 procent aandeelhouder van Leaseplan. Als Leaseplan zoals aangekondigd ook nog spaargeld gaat aantrekken onder de depositogarantieregeling, wordt het risico voor de belastingbetaler alleen maar groter.

Een andere opvallende gebruiker van de regeling is NIBC, de zakenbank die vorig jaar nog serieus in de financiële problemen verkeerde door de mislukte verkoop aan Kaupthing en de verliezen op de subprimeportefeuille. NIBC is een middelgrote bank met een balanstotaal van 29 miljard euro. Hiervan garandeert de overheid 4,5 miljard

GARANTIES BANKEN (€ MRD)

Fortis Bank NL	18,9
ING Bank	11,0
Leaseplan	6,6
SNS Bank	5,4
NIBC	4,8
Achmea	2,2
Totaal	48,9

Bron: Ministerie van Financiën per 26-10-09

aan leningen, nog afgezien van de 4,4 miljard aan spaargeld dat in korte tijd is opgehaald met aantrekkelijke rentes. Mocht NIBC na DSB de volgende bank zijn die omvalt – bijvoorbeeld door een onverwachte bankrun – dan kan de overheid voor maximaal 9 miljard euro het schip in gaan.

Dan is er nog de ING-garantie ofwel de 'illiquid asset backup'-regeling van begin dit jaar. De overheid garandeert dat 80 procent van de portefeuille van Amerikaanse Alt-A-hypotheek een waarde behoudt van 28 miljard dollar. ING waardeert dit deel van de portefeuille in het halfjaarbericht op slechts 18 miljard dollar, ofwel een tussentijds waardeverlies van liefst 10 miljard dollar. De garantie van de overheid lijkt dusdanig veel op een aankoop van de hypotheekportefeuille dat het Centraal Bureau voor de Statistiek de garantie zelfs tot de staatsschuld heeft gerekend. Naast de garantie op Amerikaanse hypotheek kent de overheid sinds kort nog een nieuwe miljardengarantie op hypotheek. Ditmaal gaat het om de hypotheekportefeuille van ABN Amro voor een bedrag van 32,8 miljard euro, waarmee ABN Amro boekhoudkundig haar kapitaalratio kan verbeteren.

HUIZENMARKT OOK GEGARANDEERD

Daarnaast kan een verdere verslechtering van de huizenmarkt tot grote aanspraken leiden. Daalt de huizenprijs fors verder en stijgt de werkloosheid, dan komen vroeg of laat de huizenbezitters in de problemen. Als er bij een gedwongen verkoop een restschuld ontstaat kan er onder bepaalde voorwaarden door de bank een beroep worden gedaan op de Nationale Hypotheek Garantie – die onlangs nog is uitgebreid tot hypotheek tot 350.000 euro. In totaal is er voor 100 miljard euro aan hypotheek versterkt onder de Nationale Hypotheek Garantie. Echter het waarborgfonds dat de restschuld vergoedt is maar 520 miljoen euro groot. Mocht het echt fout gaan op de woningmarkt, dan zijn de gemeenten en het rijk ieder verplicht om de helft bij te passen. Dit staat buiten de risico's die de staat loopt op de banken en de hypotheekportefeuille van ABN Amro.

Tevens zijn er nog enkele minder bekende regelingen met een garantie van de staat. Zo zijn er diverse kleinere faciliteiten voor ondernemers, alsmede 18 miljard euro aan exportkredietgaranties via Atradius. Daarnaast garandeert Nederland 13 miljard euro aan de Wereldbank en de Europese Investeringsbank en was er voor het IMF besloten dit jaar 10 miljard gereserveerd. Dit

laatste bedrag zal dit jaar fors oplopen door de extra uitgaven van het IMF. Bovendien is er een garantieregeling kernongevallen ter grootte van 14 miljard euro.

CIRCA 750 MILJARD AAN GARANTIES

Al met al heeft de overheid voor circa 750 miljard euro aan garantie uitstaan. De kans dat deze garanties voor een substantieel deel daadwerkelijk betaald moeten worden is zeer klein, maar de kans is wel aanwezig. Direct of indirect zijn de garanties vrijwel geheel ten gunste van de bancaire sector, zowel aan de passivazijde (leningen, hypotheek) als aan de passivazijde (garantieleningen en spaargelden). Als we de garanties optellen bij de directe kapitaalinjecties in ING, SNS en Aegon, alsmede de overname van Fortis/ABN, blijkt de verwevenheid tussen de overheid en de financiële sector gigantisch.

“DSB VOLDOET AAN DE EISEN DIE AAN DE SOLVABILITEIT EN LIQUIDITEIT WORDEN GESTELD”
VERKLARING DNB TWEE WEKEN VOOR FAILLISSEMENT

Beleggers in financiële instellingen kunnen zeer zeker blij zijn met de vele staatsgaranties. Door de staatsgaranties kunnen banken tegen lagere kosten geld aantrekken en met minder risico uitzetten. Maar de grote hoeveelheid garanties betekent ook dat de overheid in het geval dat een bank in de problemen komt, de aandeelhouders links laat liggen. Bovendien is het met de informatievoorziening bij omvallende banken zeer slecht gesteld.

“FORTIS ZAL NIET OMVALLEN, WE ZIJN EEN HELE GOEDE TOEZICHTHOUDER”
NOUT WELLINK ÉÉN WEEK VOOR OMVALLEN FORTIS

De overheid heeft er alle belang bij om tegen beter weten in mooi weer spelen, zodat spaarders hun geld niet wegtrekken en de bank niet omvalt. De sussende woorden vlak voor de ondergang van Fortis en DSB bewijzen dat er weinig waarde meer moet worden gehecht aan de uitspraken over de stabiliteit van banken. Dit geldt voor de uitspraken van de bankbestuurders zelf, maar ook die van Wouter Bos en Nout Wellink. Gezien de enorme risico's die de staat loopt op de bancaire sector is dat nog niet eens onbegrijpelijk. ■